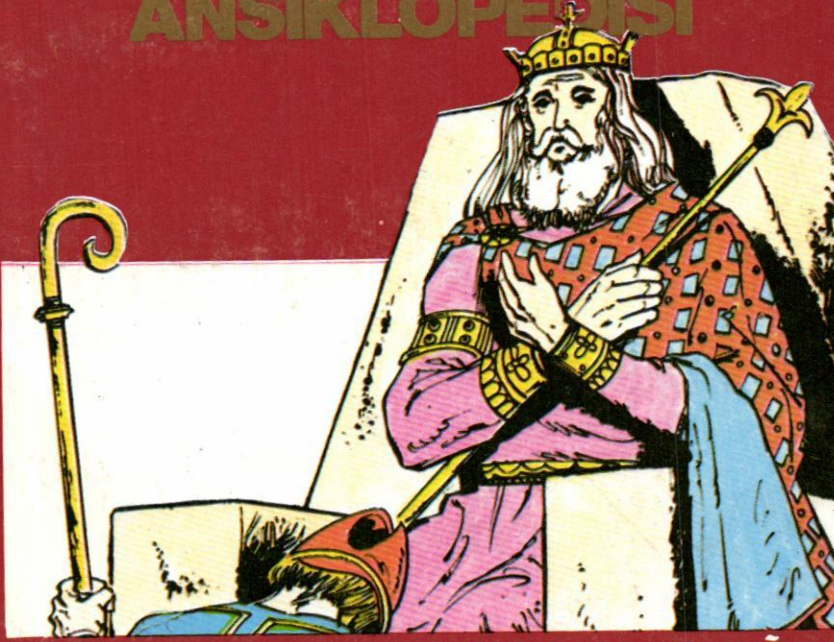

RESİMLERLE
İNSANLIK TARİHİ
ANSİKLOPEDİSİ
ORTA ÇAĞ I
Şarlman dönemi
KARACAN

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPI**

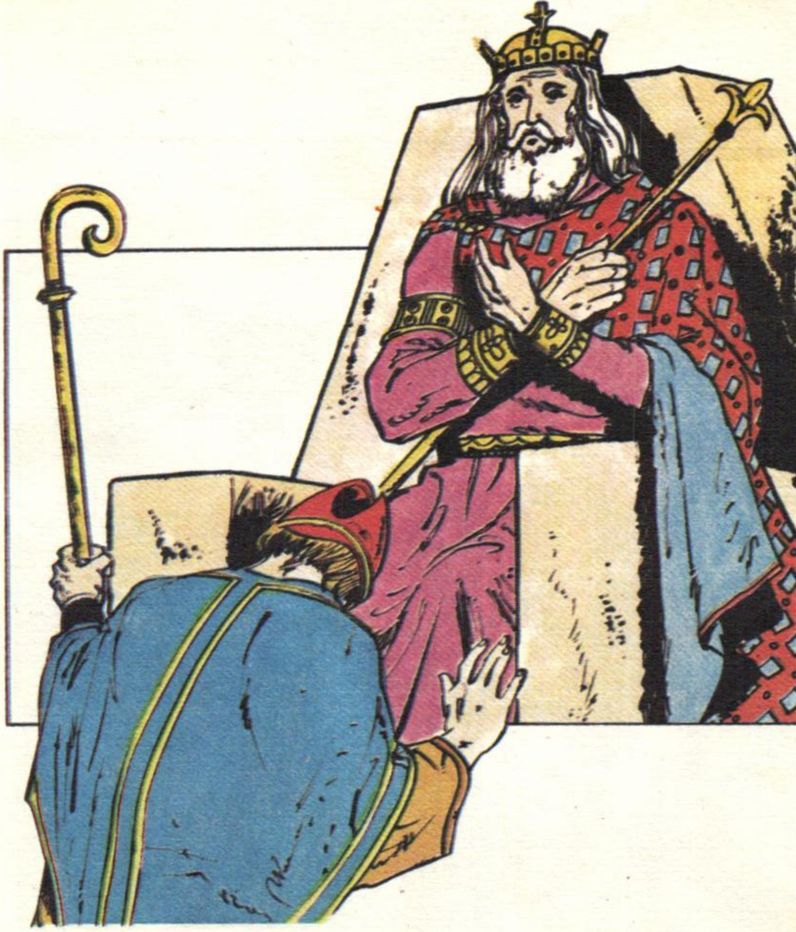
Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **ALİ ALPASLAN**

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20.2.1984 tarih ve 01771 sayılı kararı ve ek 3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile ilk 5 sayısı özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiş olup, bu sayısı da onaya sunulmuştur.

Renk Ayrımı: **ÇALİ GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASIMEVİ**

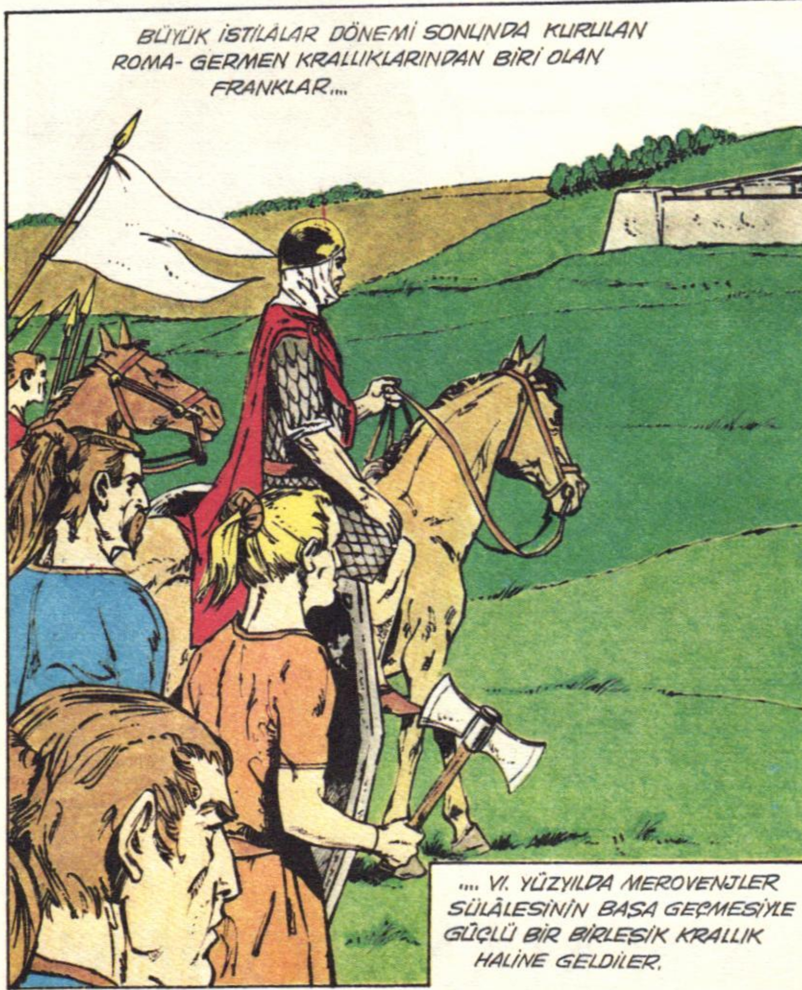
Adres: **KARACAN YAYINLARI,** Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 527 00 34 - 526 69 00

Fiyatı: 250 TL/Kıbrıs'ta: 330 TL

ŞARLMAN DÖNEMİ

ŞARLMAN DÖNEMİ

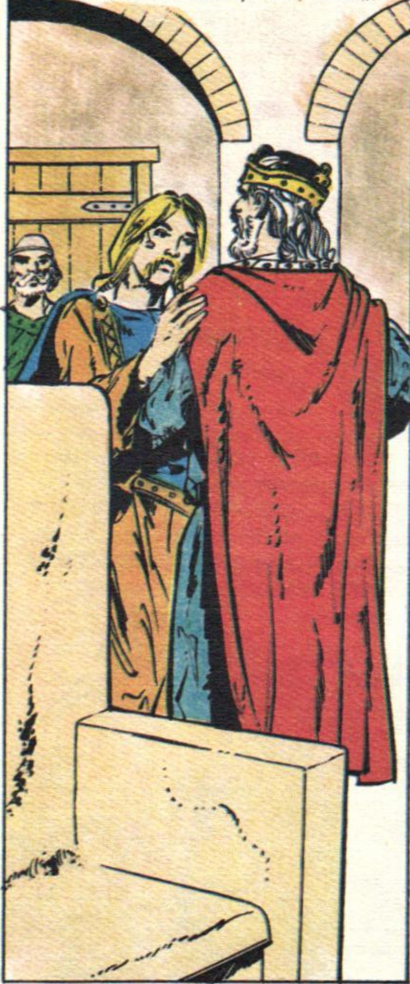

2

BU DÖNEMDE KRALİYET TOPRAKLARI KRALIN ÖZEL MÜLKÜ OLARAK KABUL EDİLİR VE ÖLÜMÜNDEN SONRA OĞULLARI ARASINDA PAYLAŞILIRDI.

BU NEDENLE VII. YÜZYILDAN İTİBAREN KRALLIKTA BÖLÜNMELER BAŞGÖSTERDİ VE ÇOK SAYIDA YARI ÖZERK PRENSLİK KURULDU. ZAMAN ZAMAN, ADI GEÇEN PRENSLİKLER ARASINDA İKTİDAR KAVGALARI MEYDANA GELİRDİ.

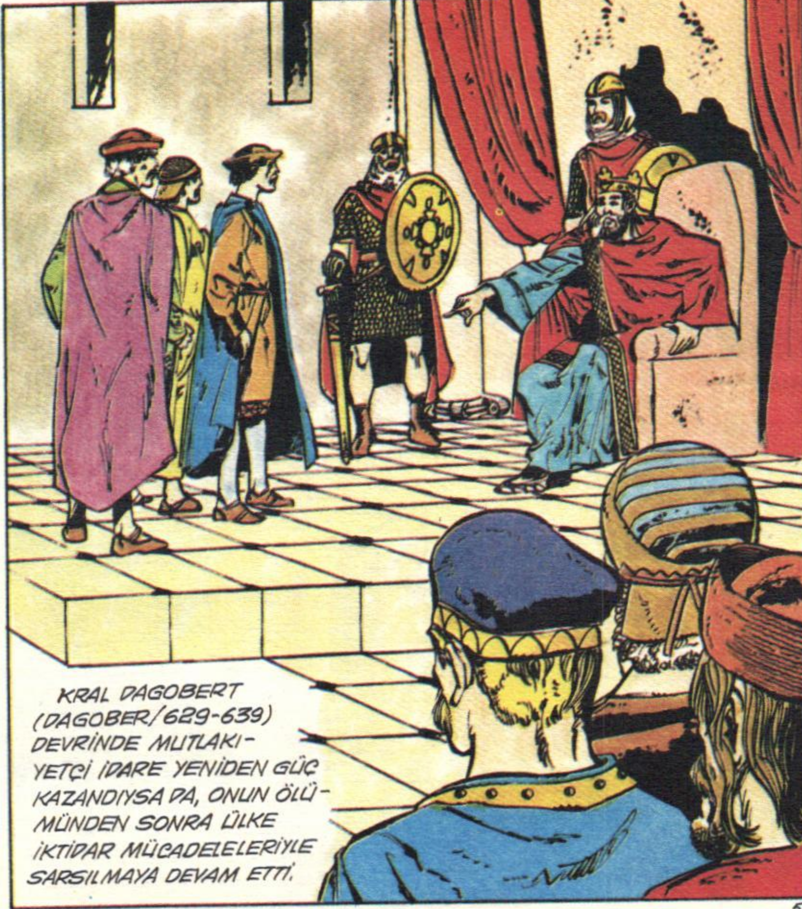
7

BU DURUM, SOYLU SINIFIN KRALLIK ALEYHİNE BÜYÜK GÜÇ VE ETKİNLİK KAZANMASINA YOL AÇTI. BUNDAN YARARLANAN SOYLULAR YENİ YENİ İMTİYAZLAR ELDE ETTİLER.

4

BAŞLANGIÇTA TAŞRA EYALETLERİNİN YÖNETİMİ İÇİN KRAL TARAFINDAN ATANAN KONTLARIN YERİNİ, ZAMANLA TAŞRALI SOYLULAR ALDI VE KONTLUK, BABADAN OĞULA GEÇEN BİR UNVAN HALİNE GELDİ.
KRAL DAGOBERT (DAGOBER/629-639) DEVRİNDE MUTLAKIYETÇİ İDARE YENİDEN GÜÇ KAZANDIYSA DA, ONUN ÖLÜMÜNDEN SONRA ÜLKE İKTİDAR MÜCADELELERİYLE SARSILMAYA DEVAM ETTİ.
5

SİYASİ ÇEKİŞMELERDE ILIMLI BİR HAVANIN YARATILMASINDA SARAY MAJOR DOMUS (NAZIR)'UNUN ROLÜ BÜYÜKTÜ. BAŞLANGIÇTA İKİNCİ DERECEDE BİR GÖREV OLAN NAZIRLIK...

.... İDARİ ALANDAKİ YETKİLERİN VE KRALİYET ORDUSU KOMUTANLIĞININ DA KENDİ BÜNYESİNDE TOPLANMASIYLA, ÖNEMLİ BİR MAKAM HALİNE GELDİ.
MUTLAKIYETÇİ BİR İDARENİN EGEMEN OLDUĞU DAGOBERT DÖNEMİNDE BİLE ÜLKE, ÜÇ AYRI NAZIR TARAFINDAN YÖNETİLMEKTEYDİ (AUSTRASİA, NEUSTRİA VE BOURGOGNE (BURGOYN)
6

KRALIN ÖLÜMÜNDEN SONRA OĞULLARI HENÜZ ÇOCUK YAŞTA (6 VE 10) OLDUĞUNDAN, YÖNETİM BÜTÜNÜYLE BU ÜÇ NAZIRA KALDI. ARTIK SİYASİ ÇEKİŞMELERİN KAYNAĞI PRENSLER OLMAKTAN ÇIKMIŞ, NAZIRLAR BİRBİRLERİYLE MÜCADELE ETMEYE BAŞLAMIŞLARDI.

AUSTRASİA SARAY NAZIRI YAŞLI PEPİN (PEPEN), DAGOBERT'İN ÖLÜMÜ ÜZERİNE BAŞA GEÇTİ VE TOPRAKLARINI GENİŞLETMEK AMACIYLA BOURGOGNE'U İSTİLA ETTİ.
7

O DÖNEMİN BÜTÜN ÖNEMLİ AİLELERİ GİBİ YAŞLI PEPİN'İN SÜLALESİ DE GENİŞ TOPRAKLARA SAHİPTİ.

YAŞLI PEPİN'DEN SONRA YERİNE GENÇ PEPİN GEÇTİ VE NEUSTRİALILARI YENEREK ADI GEÇEN ÜÇ BÖLGEYİ KENDİ İDARESİ ALTINDA BİRLESTİRMEYİ BASARDI (687).
8

İKTİDARI SÜRESİNCE DEVAMLI SAVAŞARAK FRİZONLARI REN NEHRİNİN KUZEYİNE PÜSKÜRTTÜ VE UTRECHT (UTREHT)'E KADAR GELDİ.
ANGLO-SAKSON ASILLI MİSYONER WILLIBRORD (VİLLİBROR)'U PİSKOPOSLUĞA GETİREREK FRİZONLARIN HIRISTİYANLIĞA GEÇMESİNİ SAĞLADI (695).
9

GENÇ PEPİN'İN 714'TE ÖLÜMÜNDEN SONRA YERİNE DAHA SONRA MARTEL ADIYLA ANILACAK OLAN OĞLU CHARLES (ŞARL) GEÇTİ. ONUNLA BİRLİKTE KAROLENJLER DEVRİ BAŞLIYORDU.

CHARLES MARTEL KENDİSİNE YÜREKTEN BAĞLI ORDUSUNUN DESTEĞİNDE ARALIKSIZ SAVAŞTI. ORDU KOMUTANLARI İÇİN EN BÜYÜK ÖDÜL, KAZANILAN ZAFER KARŞILIĞINDA KENDİLERİNE ARMAĞAN EDİLEN TOPRAKLARDI.
11

GERMANYA'NIN FETHİNİ KOLAYLAŞTIRMAK AMACIYLA HIRİSTİYANLIĞI DESTEKLEDİ. PİSKOPOS WİLLİBRORD TARAFINDAN REİCHENAU (REŞNO)'DA İLK MANASTIR KURULDU.

DAHA SONRA AZİZ BONİFACIUS ADIYLA ANILACAK OLAN WYNFRID (VİNFRID), HESSEN VE THÜRİNGEN'DE HIRİSTİYANLIĞI YAYMAYA BAŞLADI.

CHARLES MARTEL DEVRİNDE BAŞLATILAN EN ÖNEMLİ ASKERİ HAREKÂT, ARAPLARI HEDEF ALMAKTAYDI. BU DÖNEMDE PİRENELER'İ AŞAN ARAPLAR SEPTİ-MANYA VE AKİTANYA'-YI İSTİLA ETMİŞ BULUNUYOR-LARDI.

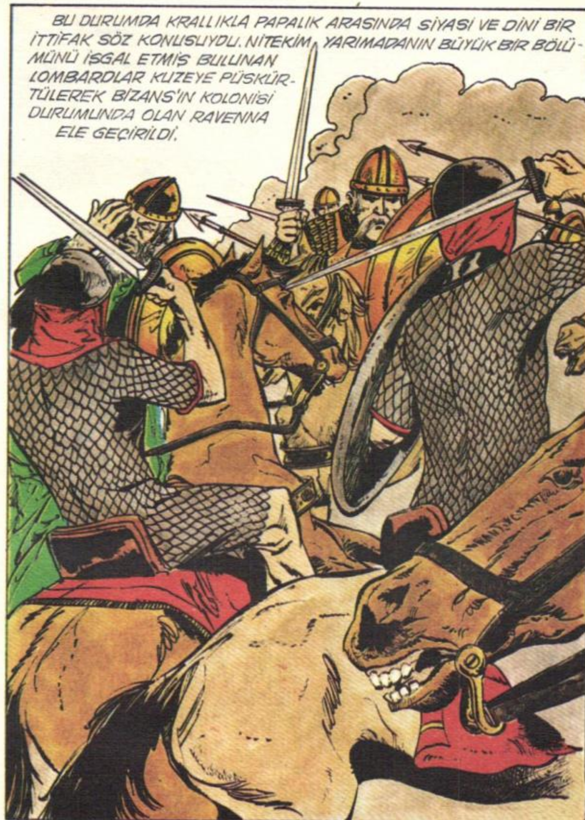

CHARLES MARTEL, ARAPLARIN 732'DE TOURS (TUR) KENTİNE SALDIRMASI ÜZERİNE HAREKETE GEÇEREK, ONLARI POİTİERS (PUATİYE)'DE KARŞILADI.

BU KARŞILAMA, ARAPLA-RIN GALLER'İN GÜNEYİNDE HAK İDDİA ETMELERİNİ ÖNLE-MEK İÇİN YAPILAN ÇOK SAYIDA SAVAŞTAN BİRİ OLMASINA RAĞMEN....
13

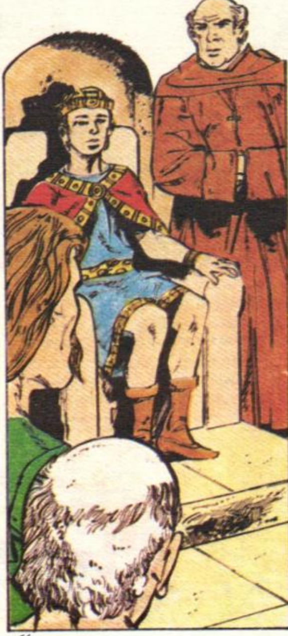

... YINE DE MÜSLÜMANLARA KARŞI ZAFERLE SONUÇLANAN BİR HAÇLI SEFERİ OLARAK KABUL EDİLDİ VE KAROLENJLER SÜLALESİNE....
... BÜYÜK SAYGINLIK KAZANDIRDI. EFSANEVİ BİR KİŞİLİK KAZANAN CHARLES MARTEL ONURUNA ŞENLİKLER DÜZENLENDİ VE HALK BU ZAFERİ COŞKUYLA KUTLADI.
14

KRALLIĞIN BAŞINDA BULUNAN IV. THIERRY (TİYERİ) 737 YILINDA ARKASINDA HİÇBİR VARİS BIRAKMADAN HAYATA GÖZLERİNİ YUMDU. ONUNLA BİRLİKTE MEROVENJLER SÜLÂLESİ DE SONA ERİYORDU.

KRALIN SADECE KÂĞIT ÜZERİNDE GEÇERLİ OLAN YETKİLERİ ÖLÜMÜNDEN SONRA SARAY NAZIRI CHARLES MARTEL'E DEVREDİLDİ. KRALLIĞI ELİNE GEÇİREN MARTEL, ÜLKENİN YÖNETİMİNİN OĞULLARI CARLOMAN (KARLOMAN) VE KISA PEPİN'E BIRAKILMASINI VASİYET ETMİŞ BULUNUYORDU.
15

BU DURUMDA KRALLIKLA PAPALIK ARASINDA SİYASİ VE DİNİ BİR İTTİFAK SÖZ KONUSUYDU. NİTEKİM, YARIMADANIN BÜYÜK BİR BÖLÜMÜNÜ İŞGAL ETMİŞ BULUNAN LOMBARDLAR KUZEYE PÜSKÜRTÜLEREK BİZANS'IN KOLONİSİ DURUMUNDA OLAN RAVENNA ELE GEÇİRİLDİ.
17

BU NEDENLE KENDİSİNDEN SONRA İKTİDAR, OĞULLARI KARLOMAN VE KISA PEPİN'E GEÇTİ. İKİ YIL SONRA MEROVENJLER SÜLÂLESİNDEN HENÜZ ÇOCUK YAŞTA OLAN III. HİLDERİK'İN DE KENDİLERİNE KATILMASIYLA ÜÇLÜ BİR YÖNETİM KURULDU.

KISA PEPİN, KARLOMAN'IN BENEDİKTEN RAHİPLERİNE KATILMASI, HİLDERİK'İN DE BİR MANASTIRA KAPATILMASIYLA TEK YETKİLİ DURUMUNA GELDİ VE AZİZ BONİFACİUS'UN KATILDIĞI DİNİ BİR ÂYİNLE KRALLIĞINI MEŞRULAŞTIRDI.

16

18

KRALLIĞA DAHİL TOPRAKLAR ARASINDA BİRİNCİ SIRAYI BUGÜN-KÜ FRANSA, BELÇİKA, HOLLANDA VE BATI ALMANYA ALIYORDU.

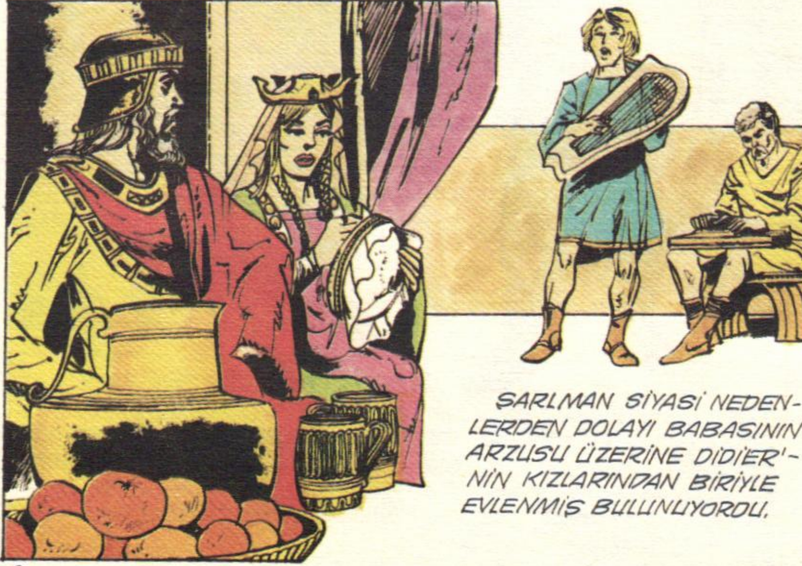

ALPLER, LOMBARDLARLA SINIR TEŞKİL ETMEKTEYDİ. KRALLIĞIN GÜNEY KOMŞULARI, İSPANYA'YI ELLERİNE GEÇİRMİŞ OLAN ARAPLAR, DOĞUDAKİ KOMŞULARI İSE, İSLAVLARLA GERMANYA'YI İŞGÂL ETMİŞ OLAN SAKSONLARDI. DAHA SONRA ŞARLMAN (CHARLEMAGNE) ADIYLA ANILACAK OLAN CHARLES, ADI GEÇEN DEVLETLERLE SIK SIK SAVAŞMAK ZORUNDA KALACAKTI.

10

NİTEKİM LOMBARDİYA KRALI DİDİER (DİDİYE)'NİN ROMA DAHİL OLMAK ÜZERE PAPALIĞA AİT TOPRAKLARI VE İTALYA'NIN TAŞRA EYALETLERİNİ İŞGÂL ETMESİ ÜZERİNE SAVAŞ HAZIRLIKLARINA BAŞLADI.

ŞARLMAN SİYASİ NEDENLERDEN DOLAYI BABASININ ARZUSU ÜZERİNE DİDİER'NİN KIZLARINDAN BİRİYLE EVLENMİŞ BULUNUYORDU.
20

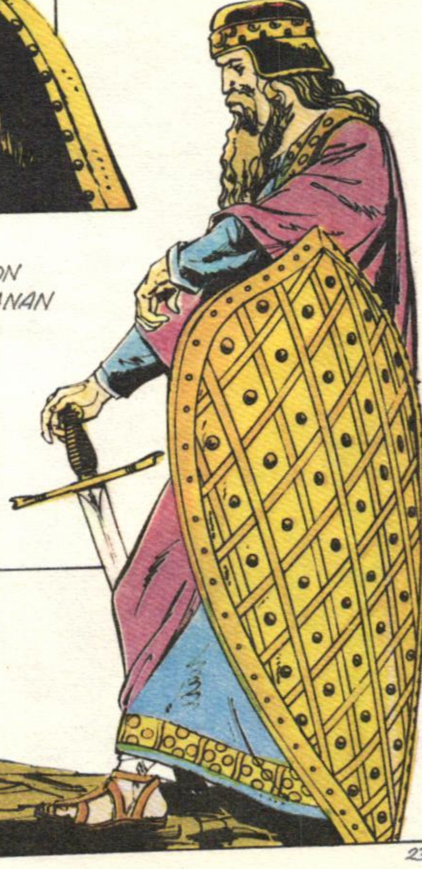
773'TE İTALYA'YI İSTİLA EDEREK SEKİZ AY GİBİ KISA BİR SÜREDE DİDİER'Yİ YENİLGİYE UĞRATTI VE LOMBARDİYA KRALLIĞI'NI FRANK KRALLIĞINA BAĞLI BİR EYALET HALİNE GETİRDİ. ROMA VE ÇEVRESİN-DEKİ TOPRAKLARIN YÖNETİMİ, BABASININ ZAMANINDA OLDUĞU GİBİ PAPALIĞA BIRAKILDI

21

GERMANYA'DA YAŞAYAN SAKSONLARLA FRİZONLAR, HÂLÂ TEHLİKELİ BİR DÜŞMAN OLMAYA DEVAM EDİYORLARDI.
ŞARLMAN BÖLGEYE BİR SEFER DÜZENLEYEREK SAKSONLARCA KUTSAL OLAN VE GÖKKUBBEYİ TAŞIDIĞINA İNANILAN DEVASA MEŞE AĞACINI KÖKÜNDEN KESTİRDİ (772). KRALIN "İRMİNSUL" ADLI AĞACI KESTİRMEKTEKİ AMACI, ONLARI PUTLARA TAPMAKTAN VAZGEÇİRİP HIRİSTİYANLIĞA DAVET ETMEKTİ. ANCAK WIDUKIND KOMUTASINDAKİ SAKSONLARIN.....
22

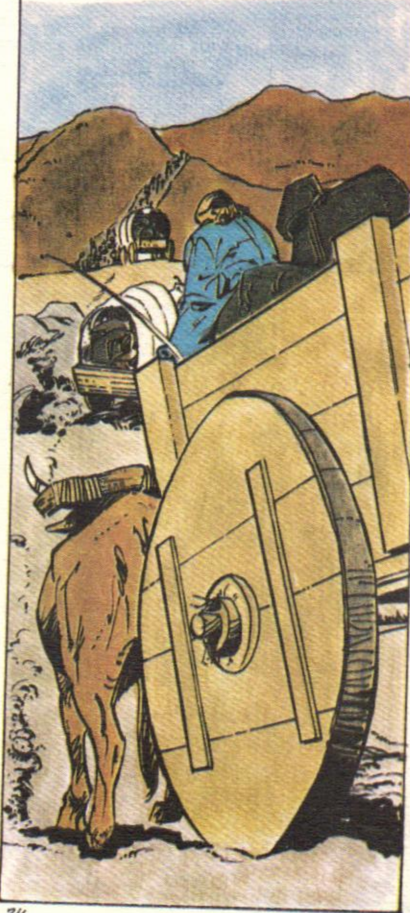

...KATLİAMA GİRİŞMELERİ ÜZERİNE GERMANYA'YA YENİ BİR SEFER DÜZENLEDİ. DAHA ÖNCE UĞRANILAN BÜTÜN BOZGUNLARIN ACISI VERDUN (VERDÜN) SAVAŞI'NDA ALINDI VE 4.500 SAVAŞ ESİRİ KILIÇTAN GEÇİRİLDİ.

BU KANLI İNTİKAMIN SAKSON İSYANINI BASTIRACAĞINA İNANAN KRAL YANILMAKTAYDI. NİTEKİM FRANKLARLA SAKSONLAR ARASINDAKİ SAVAŞ KISA ARALARLA ÜÇ YIL DEVAM ETTİ.

23

SAKSONYA'NIN FRANK KRALLIĞI'NA DAHİL EDİLEBİLMESİ İÇİN ÇOK KAN DÖKÜLMÜŞ, HEMEN HEMEN SİVİL HALKIN TAMAMININ YERLERİNDEN SÜRÜLMESİ GEREKMİŞTİ (804).

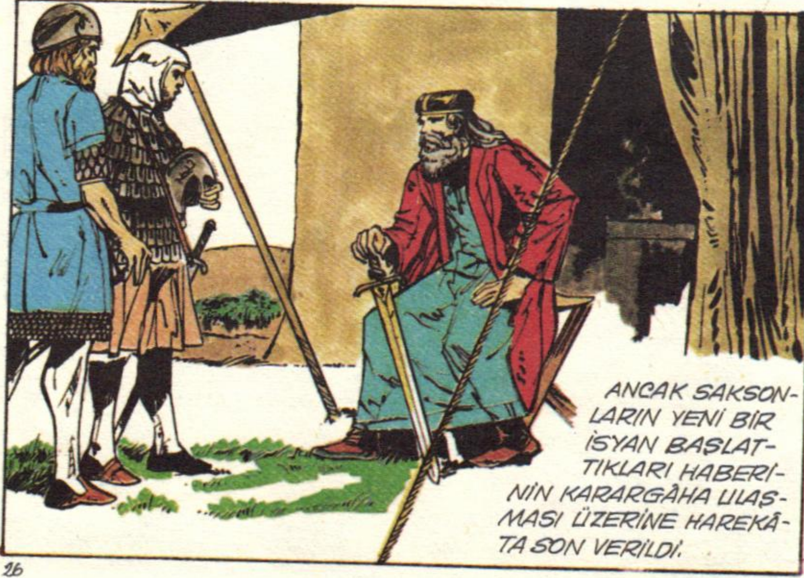

AYNI DÖNEMDE AVARLARIN YAŞADIĞI BAVYERA FETHEDİLDİ. TÜRK ASILLI AVARLARIN ANAVATANLARI, TUNA VE SAVA NEHİRLERİ ARASINDA YER ALAN PANONYA'YDI.

24

FRANKLAR UZUN YILLAR SÜREN SAVAŞTAN SONRA AVARLARI KENDİLERİNE BAĞLAMAYI BAŞARDILAR. BÖLGEDE ŞARLMAN TARAFINDAN BİR UÇ BEYLİĞİ KURULDU. BU UÇ BEYLİKLERİ SIKI BİR ŞEKİLDE KORUNAN YERLEŞİM BÖLGELERİ OLUP, ASKERİ AÇIDAN ÇOK İYİ ORGANİZE EDİLMİŞLERDİ.

KURTUBA EMİRİ İLE BARSELONA'NIN ARAP ASILLI VALİSİ ARASINDAKİ SİYASİ ÇEKİŞMELERDEN YARARLANMAK İSTEYEN ŞARLMAN, ARAPLARA KARŞI BİR SEFER DÜZENLEMEYİ DENEDİ.
25

FRANK ORDUSU
778 YILINDA PİRENELER'İ
AŞARAK İBERİK YARIMADA-
SINA AYAK BASTI.

ANCAK SAKSON-
LARIN YENİ BİR
İSYAN BAŞLAT-
TIKLARI HABERİ-
NİN KARARGÂHA ULAŞ-
MASI ÜZERİNE HAREKÂ-
TA SON VERİLDİ.
26

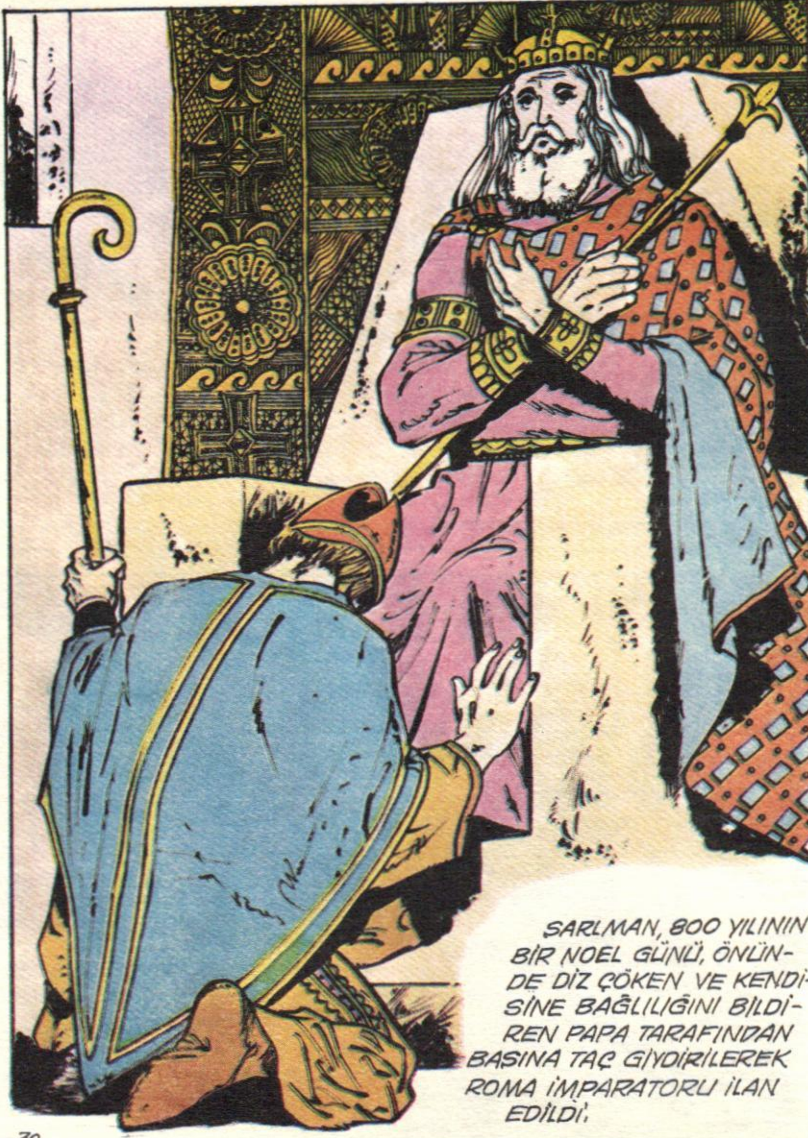

GERİ ÇEKİLMEYE BAŞLAYAN ORDUNUN ARTÇI KUVVETLERİ, RONCEVAUX'(RONSEVO)'DA, TAM PİRENELER'İ AŞMAYA ÇALIŞTIKLARI SIRADA, BASKLI BİR KABİLENİN (VASKONLAR VEYA GASKONLAR) SALDIRISINA UĞRADI.
ORDUNUN SADECE KÜÇÜK BİR BÖLÜMÜNÜ ETKİLEMİŞ OLAN BU BOZGUN, "ROLAND" (ROLAN)'IN TÜRKÜSÜ" ADLI BİR ORTAÇAĞ ŞİİRİNE KONU OLMUŞ VE SAVAŞA EPİK BİR NİTELİK KAZANDIRMIŞTIR. SAVAŞTA HAYATINI KAYBETMİŞ OLAN BRİTANYA DÜKÜNÜN ADINA YAZILAN ŞİİR, ORTAÇAĞ FRANSIZ EDEBİYATININ EN ÇOK SEVİLEN ÖRNEKLERİNDENDİR.
27

ŞARLMAN GÜNEY PİRENE-LER'DE İSPANYA UÇ BEYLİGİ'Nİ KURDU. BENEVENTO DÜKALIĞI 788'DE ŞARLMAN'IN ELİNE GEÇTİ. BU DÖNEMDE DOĞU VE BATI KİLİSELERİ KUTSAL RESİMLERE TAPMA KONU-SUNDA FARKLI GÖRÜŞLERE SAHİPTİ.
28

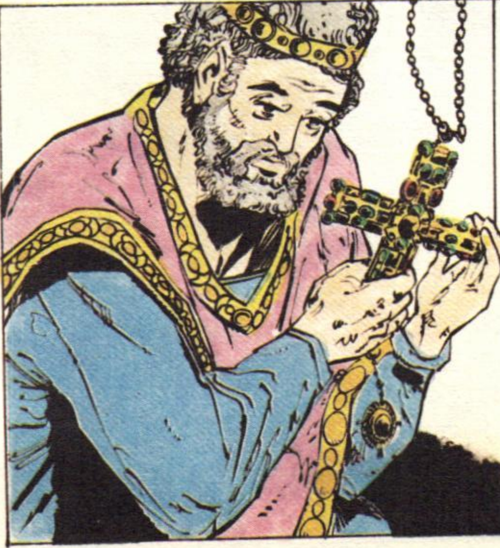

PAPA III. LEON 799'DA ROMALI SOYLULAR VE DEVLET İLERİ GELENLERİNİN DÜZENLEDİĞİ BİR KOMPLO SONUCU SAKSONYA'YA YERLEŞMEK ZORUNDA KALDI VE ŞARLMAN'DAN SIĞINMA HAKKI İSTEDİ.

ERTESİ YIL ŞARLMAN BAŞKANLIĞINDA LAİK SOYLULAR VE YÜKSEK RÜTBELİ DİN ADAMLARINDAN OLUŞAN BİR KURUL, PAPA'YA KARŞI YÖNELTİLEN SUÇLAMALARI İNCELEDİ VE KENDİSİNİ SUÇSUZ BULDU.

29

ŞARLMAN, 800 YILININ
BİR NOEL GÜNÜ, ÖNÜN-
DE DİZ ÇÖKEN VE KENDİ-
SİNE BAĞLILIĞINI BİLDİ-
REN PAPA TARAFINDAN
BAŞINA TAÇ GİYDİRİLEREK
ROMA İMPARATORU İLAN
EDİLDİ.
30

KAROLENJLER SÜLÂLESİ DEVRİN-
DE İMPARATORLUĞUN BİRLİĞİ, HÜR
VATANDAŞLARIN KRALLARINA BAĞLILIK
YEMİNİ ETMELERİ VE KİŞİSEL DÜRÜST-
LÜK İLKESİ TEMELİNE DAYANMAK-
TAYDI.

GERMEN GELENEKLE-
RİNE GÖRE EN BÜYÜK
ERDEM, DÜRÜSTLÜKTÜ.
HERHANGİ BİR KUTSAL
NESNE ÜZERİNE YEMİN
ETMEK YETERLİ
SAYILIRDI.

31

İMPARATORLUK İDARİ BAKIMDAN KONTLUKLARA VE EYALETLERE AYRILMIŞ BULUNUYORDU. KONTLAR, KRAL TARAFINDAN ATANIRDI. 789 YILINDA KURULAN "MİSSİ DOMİNİCİ" (SENYÖRÜN ELÇİSİ) TEŞKİLATI KRALA BAĞLI BİR KURULUŞ OLUP, BURALARDAKİ YÖNETİMİ DENETLEMEKLE GÖREVLİYDİ.

32

LAİK VEYA DİNİ GÖREVLİLER DURUMUNDA OLAN "MİSSİ DOMİNİCİ"LER SIRASIYLA BÜTÜN KONTLUKLARI DOLAŞARAK HAZIRLADIKLARI RAPORLARI İMPARATORA SUNARLAR....
... GEREKTİĞİNDE HALKIN, YÖNETİMDEN KAYNAKLANAN ŞİKAYETLERİNİ DİLE GETİRİRLERDİ. BUNLAR...

... ZAMANLA HALK MAHKEMELERİNE YÖNETİM VEKİLLERİ OLARAK ATANMAYA BAŞLADILAR. KONTLAR, İDARİ VE ADLİ KONULARDA ONLARIN GÖRÜŞLERİNİ DE DİKKATE ALMAKLA YÜKÜMLÜYDÜLER.
33

SARAYDA HER YIL İLKBAHAR VE SONBAHAR AYLARINDA, BİRİNE KOMUTANLARIN, DİĞERİNE KRALLIĞA BAĞLI SENYÖRLERİN KATILDIĞI İKİ BÜYÜK TOPLANTI DÜZENLENİR, ELE ALINAN İDARİ VE ASKERİ SORUNLAR ÇÖZÜME KAVUŞTURULMAYA ÇALIŞILIR....
...."KAPİTÜLER" ADLI, KRAL YARLIĞLARINI TOPLAYAN EMİRNAME OKUNURDU. AMAÇ YASALARI DÜZENE KOYMAK, İMPARATORLUĞU TEŞKİLATLANDIRMAK, GELENEK VE GÖRENEKLERİN DEVAMINI SAĞLAMAKTI.
35

UÇ BEYLİKLERİ EYALET VE KONTLUKLARDAN
FARKLI BİR BİÇİMDE İDARE EDİLİRDİ. BEYLİĞİN
BAŞINDA, HER AN SAVAŞA HAZIR DURUM-
DA BİR ORDUNUN KOMUTANI OLAN
MARKİ BULUNURDU.

KONTLUK ARAZİSİNİN
DIŞINDA OLAN TOPRAKLAR
MANASTIRLAR VE PİSKOPOS-
LUKLAR ELİYLE YÖNETİLİRDİ.
ŞARLMAN YÜKSEK RÜTBELİ
DİN ADAMLARINI İDARİ GÖREV-
LERE GETİREREK SARAYLA
KİLİSE ARASINDAKİ BAĞI
GÜÇLENDİRMEK DÜŞÜNCE-
SİNDEYDİ.

34

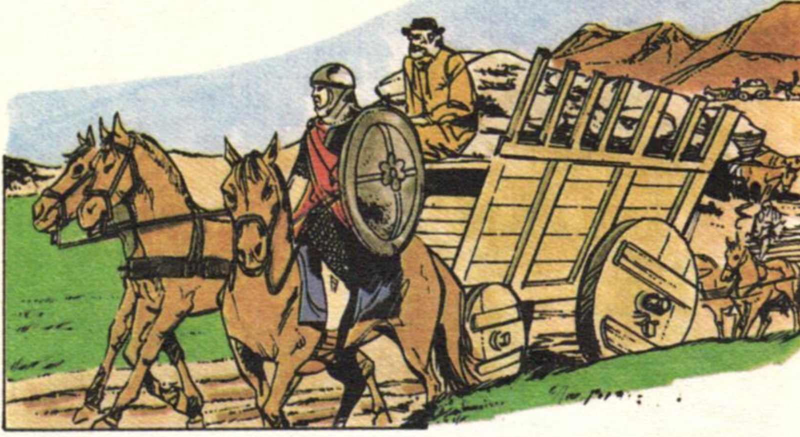

EKONOMİ, ROMA İMPARATORLUĞU'NUN
SON DÖNEMİNE BENZER BİR DURUMDAYDI.
ŞEHİRCİLİK GERİLEMİŞ, TİCARET VE
PARA TRANSFERİ AZALMIŞ,
ÜRETİM KIRSAL ALANA
KAYMIŞTI.

ÜLKELERARASI TİCARETİN GERİ-
LEMESİNDE BAŞLICA ETKEN, BATI
ROMA İMPARATORLUĞU'NUN YIKIL-
MASI VE YERİNE KÜÇÜK KÜÇÜK
ROMA-GERMEN KRALLIKLARININ
KURULMASIYDI.

36

VII. YÜZYILDA BASLAYAN ARAP İSTİLÂSI SONUCUNDA ÖNEMLİ TİCARET YOLLARINDAN BİRİ DURUMUNDA OLAN AKDENİZ, ARAP KORSAN GEMİLERİNİN BARINAĞI HALİNE GELDİ.
BU DURUMDAN, BİZANS'-TAN ÇOK BATI ETKİLENMEK-TEYDİ. ZİRA ADRİYATİK KIYILARI İLE İYONYA VE EGE DENİZİ SAYESİNDE BİZANS, HENÜZ DOĞU İLE BATI ARASINDAKİ EN ÖNEMLİ TRANSİT YOLUNA SAHİP OLMA ÖZELLİĞİNİ KORUMAKTAYDI.
37

İTALYA'NIN GÜNEYİ İLE KUZEY AVRUPA'YA UZANAN YOLLAR İSE, ROMA'NIN YÜKSELME DEVRİNDEKİ ÖNEMLERİNİ YİTİRMİŞLERDİ.

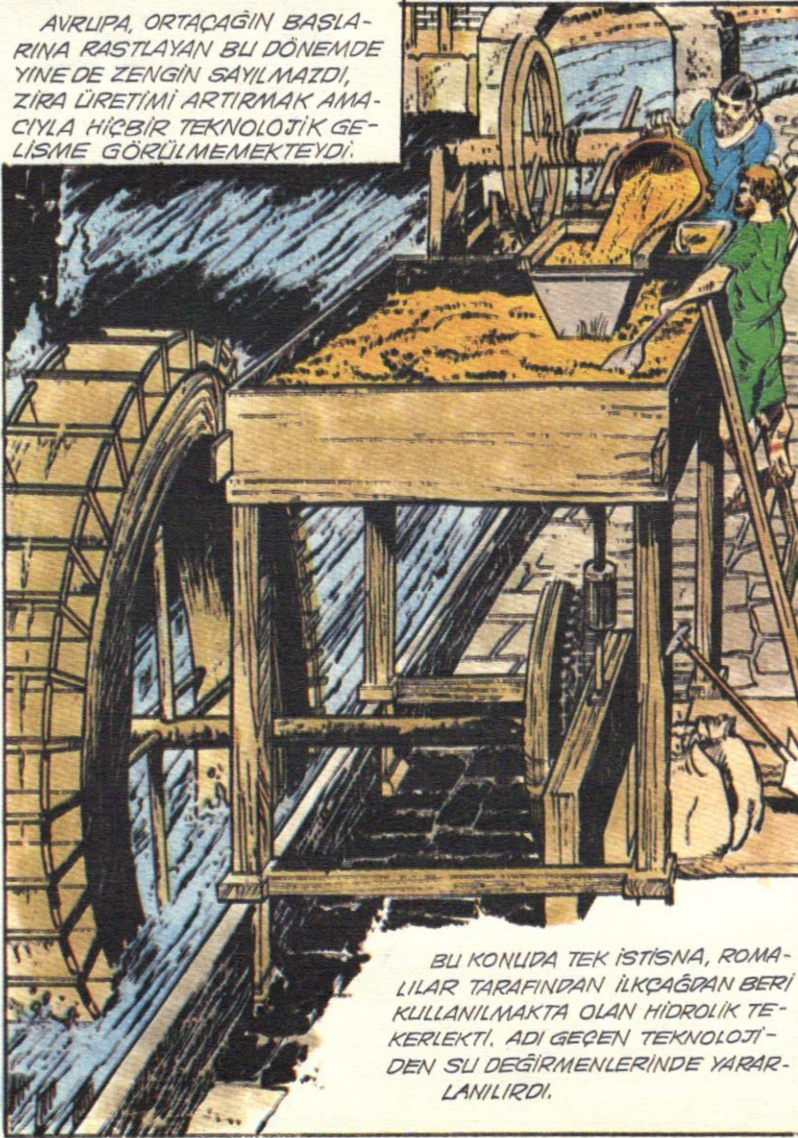
38

ŞARLMAN ALIŞVERİŞTE FARKLI PARALARIN KULLA-NILMASINDAN DOĞAN ŞİKÂYETLERİ GİDERMEK AMACIYLA....

...PARA BASMA İŞİNİ DEVLET TEKE-LİNE ALDI VE TEK TİP GÜMÜŞ PARA BASILMASINI EMRETTİ. AVRUPA'DA ALTIN PARANIN ÇOK AZ KULLANILDIĞI BU DÖNEMDE "DİNAR" ADLI MADENİ PARANIN KULLANIMI YAYGINLAŞTI.

AVRUPA, ORTAÇAĞIN BAŞLA-RINA RASTLAYAN BU DÖNEMDE YİNE DE ZENGİN SAYILMAZDI, ZİRA ÜRETİMİ ARTIRMAK AMA-CIYLA HİÇBİR TEKNOLOJİK GE-LİŞME GÖRÜLMEMEKTEYDİ.
BU KONUDA TEK İSTİSNA, ROMA-LILAR TARAFINDAN İLKÇAĞDAN BERİ KULLANILMAKTA OLAN HİDROLİK TE-KERLEKTİ. ADI GEÇEN TEKNOLOJİ-DEN SU DEĞİRMENLERİNDE YARAR-LANILIRDI.
40

ROMA İMPARATORLUĞU'NUN SON DÖNEMİ İLE OLAN BENZERLİKLER SOSYAL ALANDA DA SÖZ KONUSUYDU. İNSANLAR BURADA DA ÇEŞİTLİ SINIFLARA AYRILMAKTAYDI. BAŞLICA SINIFLAR, HÜR VATANDAŞLARDAN OLUŞAN "İNGENUİ"LER VE SERFLERDİ. ANCAK SERFLER ARTIK BU AD YERİNE KÖLE ADIYLA ADLANDIRILIYORLARDI.

HÜR VATANDAŞLAR DEVLET HİZMETİNDE GÖREV ALMAK, ORDUYA YAZILMAK VE ADLİ MAKAMLARA ATANABİLMEK HAKKINA SAHİPTİLER.

KÖLELERDEN İSE TARIM ALANINDA YARARLANILIRDI.
41

BEDEN İŞÇİLİĞİ AZ BULUNAN VE PAHALIYA MAL OLAN BİR KONU OLDUĞUNDAN, KÖLELER ÇOK KIYMETLİYDİ. ORDUYA YAZILMAZLAR VE BİR YIL BOYUNCA EFENDİLERİ TARAFINDAN İHTİMAMLA BESLENEREK HASADA HAZIRLANIRLARDI.

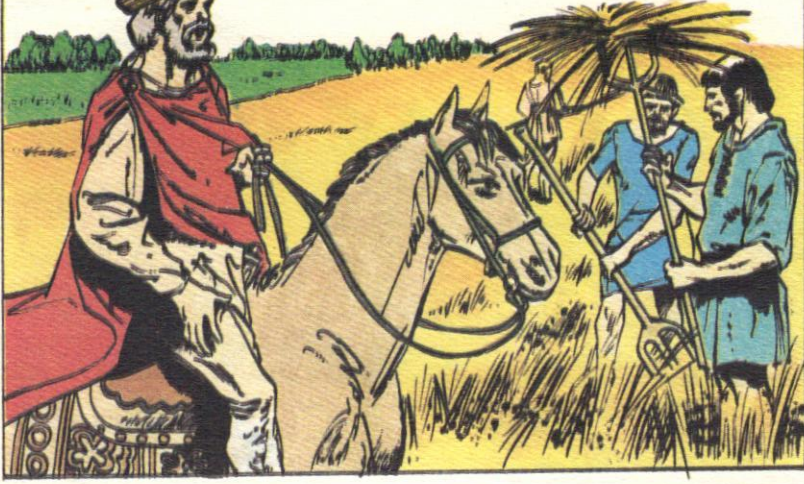
KÖLELERDEN ASKERİ HİZMETLERDE YARARLANMAK SADECE ARAPLARIN TEKELİNDEYDİ.

KAROLENJLER DEVRİ BOYUNCA KÖLELİK YAVAS YAVAŞ ORTADAN KALKTI. BUNDA EFENDİLERİNE GETİRDİKLERİ MALİ YÜKÜN YANI SIRA KİLİSENİN VAFTİZ OLAN BİR KİŞİNİN KÖLE OLARAK ÇALIŞTIRILMASINI YASAKLAMASININ DA ROLÜ BÜYÜKTÜ.

42

KÖLELİĞİN ORTADAN KALKMASI "KOLONATUS" GİBİ YENİ KURUMLARIN DOĞMASINA YOL AÇTI. SERFLER, HİÇBİR HÜRRİYETİ OLMAYAN, TOPRAĞA BAĞLI TOPLUMLARI OLUŞTURMAKTAYDILAR.

OYSA "KOLON"LAR ÖZGÜRDÜLER. AYRICA EMEKLERİNİN KARŞILIĞI OLARAK YAKLAŞIK 10 HEKTARLIK BİR ALAN (FERM), TEMEL İHTİYAÇLARINI KARŞILAMAK AMACIYLA KENDİLERİNE BIRAKILIRDI.
43

İMPARATORLUK SINIRLARI İÇİNDE ZENGİNLİK TOPRAKLA ÖLÇÜLMEKTEYDİ. SOYLULARA AİT TOPRAKLARA "TERRA İNDOMİNİCATA" (TERRA İNDOMİNİKATA), KOLON'-LARA AİT TOPRAKLARA İSE "FERM" ADI VERİLİRDİ.

BUNUN DIŞINDA BİR DE HALKIN ORTAK MALI OLAN OTLAKLAR VE ORMANLAR VARDI. ORMANLARDAN KERESTE ALANINDA VE HAYVANLA-RIN BESLENMESİNDE (MEŞE PALAMUDU, YABANİ MEYVE vb.) YARARLA-NILIRDI.

44

TOPLUMDA ŞİMDİDEN FEODAL REJİMİN KARAKTERİSTİK YAPISI BELİRMEYE BAŞLAMIŞTI. BUNUN EN BELİRGİN UNSURU TARIMSAL FAALİYETLERİN ÖNEM KAZANMASI VE KENDİ YAĞIYLA KAVRULMA POLİTİKASININ YÜRÜRLÜĞE GİRMESİYDİ.

ŞARLMAN, ENERJİK VE HAYAT DOLU KİŞİLİĞİYLE BATI AVRUPA'NIN VIII. YÜZYILDAKİ ASKERİ VE SİYASİ ÇİZGİSİNİ BELİRLEMİŞ DURUMDAYDI. O DA OKUMA-YAZMA BİLMEDİĞİ HALDE....

45

.... ÇAĞDAŞLARI GİBİ BİLİME ÖNEM VERİR, BU ALANDAKİ ÇALIŞMALARI İLGİYLE İZLERDİ. ZAMANLA KENDİ ÇABASIYLA, FELSEFE, ASTRONOMİ VE ARİTMETİK ÖĞRENDİ.

SARAYINDA ÇOK SAYIDA YABANCI BİLİM ADAMI BULUNUYORDU. BUNLARDAN İSPANYOL THEODULPHE, (TEODÜLF), DAHA SONRA ORLEANS PİSKOPOSLUĞUNA, İNGİLİZ ALCUİN (ALKÜİN) İSE, YORK OKULUNUN BAŞINA GETİRİLMİŞTİR.

46

YENİ BİR EĞİTİM SİSTEMİ OLUŞTURAN BİLİM ADAMLARI, MANASTIRLAR, KATEDRALLER VE BU DEVİRDE KURULAN KRALİYET OKULUNDA DERS VERMEYE BAŞLADILAR.

MANASTIRLARDA ESKİ VE KUTSAL ELYAZMALARININ KOPYALARI ÇIKARTILDI. O DÖNEMİN KLASİK ESERLERİ İNCELENDİ.
ALCUİN TARAFINDAN YENİ BİR EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLANDI. ADI GEÇEN PROGRAM "TRİVİUM" VE QUADRİVİUM" (KUADRİVİUM) BÖLÜMLERİNDEN OLUŞUYORDU.
47

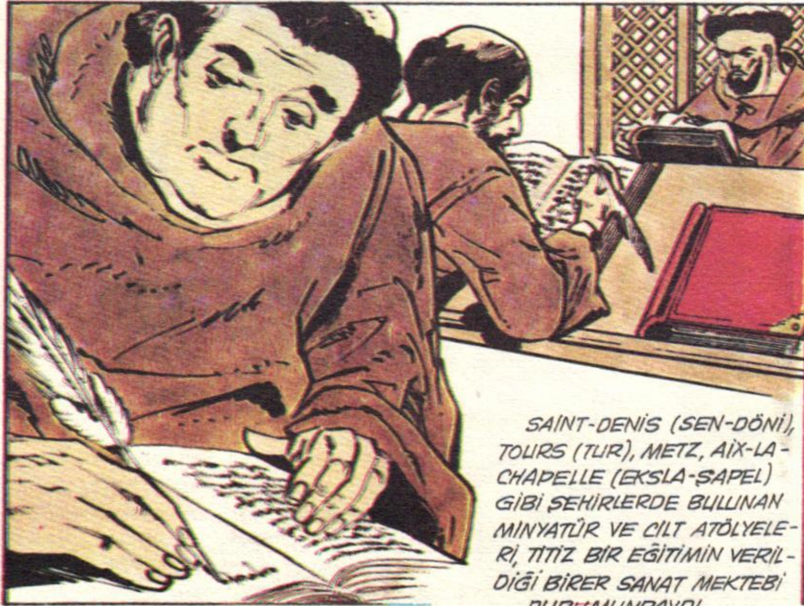

"TRİVİUM" BÖLÜMÜNDE OKUTULAN DERSLER, DİNİ VE EDEBİ ESERLERİN İNCELENMESİNE DAYANAN LATİNCE DİL-BİLGİSİ, BELAGAT VE FELSEFE,...

..."QUADRİVİUM" BÖLÜMÜNDE OKUTULAN DERSLER İSE, ARİTME-TİK, GEOMETRİ, ASTRONOMİ VE MÜZİKTİ.

48

BU DÖNEMDE YENİ BİR YAZI GELİŞTİRİLDİ. BU ŞEKİLDE ÖZELLİKLE DİNİ KİTAPLARIN YAZILIP ÇOĞALTILMASI KOLAYLAŞIYOR VE BİLGİ ALIŞVERİŞİ GENİŞ BOYUTLARA ULAŞIYORDU.
KÜLTÜREL ALANDAKİ BU RÖNESANS BAŞLANGICI, ILIMLI VE ÖLÇÜLÜ TUTUMUYLA KLASİK LATİN UYGARLIĞI İLE OLAN BAĞIN YENİDEN KURULMASINI SAĞLADI. BU SAYEDE ROMA İMPARATORLUĞU'NUN MİRASI BÜYÜK ÖLÇÜDE KORUNMUŞ OLUYORDU. LATİNCE ULUSLARARASI VE BİLİMSEL BİR DİL HALİNE GELDİ VE İMPARATORLUĞA BAĞLI ULUSLARIN DİLLERİ ÜZERİNDE BELLİ BİR ETKİNLİK KAZANDI.
49

DEVRİN EN ÖNEMLİ SANAT ÜRÜNLERİ, ELYAZMASI KİTAPLARDI. GÖZ KAMAŞTIRICI KARAKTERLERDE ELLE YAZILAN BU KİTAPLARDA BAŞLIKLAR VE BÜYÜK HARFLER ALTINLA YAZILIR, FİLDİSİ SÜSLEMELİ DERİ KILIFLARDA MUHAFAZA EDİLİRDİ. HATTA ARALARINDA MÜCEVHER İŞLENMİŞ MİNYATÜRLERLE SÜSLÜ OLANLARINA DA RASTLAMAK MÜMKÜNDÜ.

BU DÖNEMDE MİMARLIK ALANINDA DA ÖNEMLİ GELİŞMELER KAYDEDİLDİ. BUNLARIN İÇİNDE EN ÖNEMLİSİ, RAVENNA'DAKİ SAN VİTALE BAZİLİKASI ÖRNEK ALINARAK AİX (EKS)'DE İNŞA EDİLEN SARAY KİLİSESİDİR.
ŞARLMAN 814 YILINDA ÖLDÜĞÜNDE BURAYA GÖMÜLMÜŞTÜR.
51

HAREKETLİ BİR ÖZEL YAŞANTISI OLAN ŞARLMAN DÖRT KEZ EVLENMİŞ, SAYISIZ SEVGİLİSİ OLMUŞ, ÖLDÜĞÜNDE ARKASINDA ÇOK SAYIDA ÇOCUK BIRAKMIŞTI. YERİNE BUNLARDAN AKİTANYALI LOUIS (LUI) GEÇTİ.

DİNDAR LAKABIYLA TANINAN LOUİS, KOYU BİR PROTESTANDI.

52

İMPARATORLUĞUN BİRLİĞİNİ SAĞLAMAK AMACIYLA ÖNCE KRALLIK TOPRAKLARININ VERASET YOLUYLA ERKEK ÇOCUKLAR ARASINDA PAYLAŞTIRILMASI GELENEĞİNİ ORTADAN KALDIRDI.

BU AMAÇLA 817 YILINDA BÜYÜK OĞLU LOTHAİRE (LOTER)'İ TEK YASAL VARİS OLARAK İLÂN ETTİĞİNİ BİLDİRDİ. BU FİKRİN KENDİSİNE SARAYINDA BULUNAN ÇOK SAYIDAKİ DİN ADAMI TARAFINDAN AŞILANDIĞI SANILMAKTADIR.
53

TOPRAK DAĞILIMI KONUSUNDA SOYLULARLA ARASI AÇILDI. SOYLULARIN RESMİ GÖREVLE GİTTİKLERİ YERLERDE YÖRE HALKI TARAFINDAN ÜCRETSİZ KONAKLANMA VE AĞIRLANMALARI (FODRUM) USULÜNÜ YÜRÜRLÜKTEN KALDIRMASIYLA GERGİNLİK DAHA DA ARTTI.

828'DE ARAPLARIN SALDIRISINA UĞRAYAN BARSELONA DÜKÜNÜN YARDIMINA KOŞMADIKLARI GEREKÇESİYLE LOTHAIRE'İN KAYINPEDERİ OLAN TOURS (TUR) KONTU İLE ORLEANS KONTUNUN MALLARINA EL KOYMASIYLA, BAĞLAR BÜTÜNÜYLE KOPTU.
54

BU ARADA EŞİ ÖLEN İMPARATOR, BAVYERA DÜKÜNÜN KIZI JUDITH (JÜDİT) İLE EVLENMİŞ VE ONDAN KEL CHARLES (ŞARL) ADINDA BİR OĞLU OLMUŞTU.

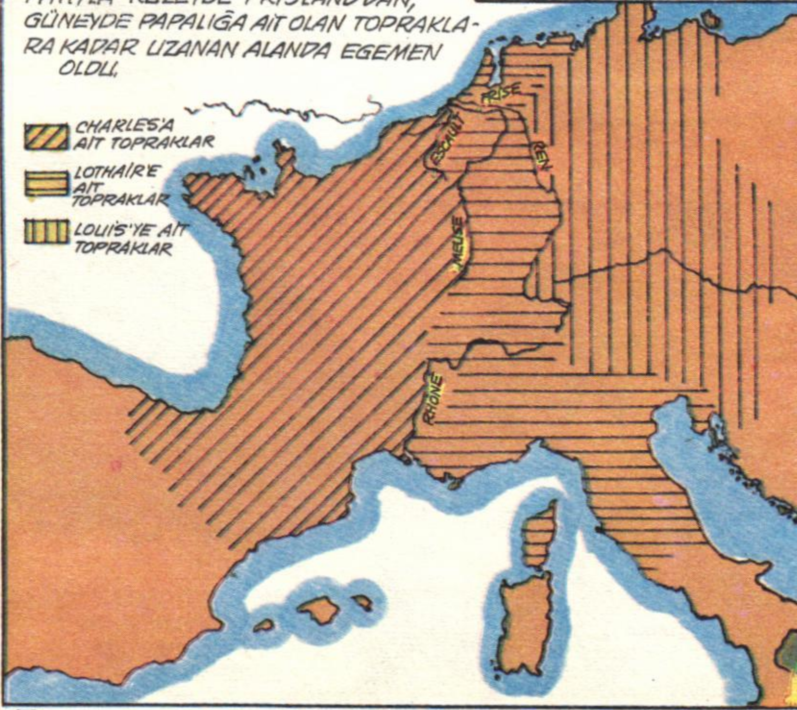

JUDITH SARAYIN ETKİLİ ŞAHSİYETLERİNDEN BARSELONALI BERNARD (BERNAR)'IN DA DESTEĞİYLE KRALDAN, OĞLU İÇİN BİR TOPRAK KOPARMAYI BAŞARDI.
55

BÖYLECE ALAMANYA DOĞDU. KRAL YENİDEN VERASET KONUSUNDAKİ ESKİ POLİTİKASINA DÖNDÜ.

BU DURUM, 830 YILINDA SOYLULARIN KRALA KARŞI HAREKETE GEÇMESİNE YOL AÇTI. SOYLULAR BAŞLARINDA TOURS VE ORLEANS DÜKLERİ OLDUĞU HALDE LOUIS'NİN BÜYÜK OĞLU LOTHAİRE'İN ETRAFINDA BİRLEŞTİLER.
56

AYAKLANMANIN BAŞARI
KAZANMASI ÜZERİNE KRAL TAHTINI
KAYBETTİ. EŞİ JUDITH BİR MANAS-
TIRA ÇEKİLDİ. BARSELONALI
BERNARD İSE, ÇAREYİ
KAÇMAKTA BULDU.

ÜÇ YIL SONRA TEKRAR TAHTA
GEÇTİĞİNDE KAROLENJ HANEDA-
NI SON GÜNLERİNİ YAŞAMAK-
TAYDI.
840'TA ÖLÜNCE OĞUL-
LARI ARASINDAKİ TAHT
KAVGALARI YENİDEN
ALEVLENDİ.
57

PRENSLER GÜÇLERİNİN SON DAMLASINA KADAR SAVAŞMAYI SÜRDÜRDÜLER. SONUNDA VERDUN (VERDÜN)'DE İMZALANAN BİR ANLAŞMAYLA (843) İMPARATORLUK KARDEŞLER ARASINDA PAY EDİLDİ.
ESCAULT-MEUSE-RHÔNE (ESKO-MÖZ-RON) HATTININ DOĞUSUNDA KALAN TOPRAKLAR KEL CHARLES'A REN NEHRİNİN DOĞUSU VE ALPLER'İN KUZEYİ GERMANYALI LOUIS'E VERİLDİ. LOTHAIRE İSE, İMPARATOR SIFATIYLA KUZEYDE FRISLAND'DAN, GÜNEYDE PAPALIĞA AİT OLAN TOPRAKLARA KADAR UZANAN ALANDA EGEMEN OLDU.
CHARLES'A AİT TOPRAKLAR
LOTHAIRE'E AİT TOPRAKLAR
LOUIS'YE AİT TOPRAKLAR
ESCAULT
FRISE
REN
MEUSE
RHÔNE
58

751
Merovenj hanedanının son üyesi III. Hilderik'i bir manastıra kapatarak, Kilise'nin de desteğiyle Karolenjler hanedanını kurdu. Kilise ile saray arasında kurulan bu ittifak, kısa sürede meyvelerini vermekte gecikmedi. Kraliyet orduları Papalığa ait toprakları Lombardlardan geri almayı başardılar.

768
Kısa Pepin'in ölümünden sonra yerine oğulları Carloman ve Charles geçti.

771
Carloman'ın ölümüyle bütün yetkiler daha sonra Şarlman adıyla anılacak olan Charles'da toplandı. Aynı yıl Lombardlar Roma'yı tehdide başladılar.

773
Şarlman kısa sürede Lombardiya'yı kendisine bağlayarak buraya ait toprakların yönetimini Kilise'ye devretti. Saksonya'nın alınması için yaklaşık 30 yıllık bir mücadelenin verilmesi gerekmiş ve bölgeye 20'den fazla sefer düzenlenmişti.

774
Şarlman bu tarihte Lombardiya kralı ilan edildi.

778
Yarımadayı Araplardan almak amacıyla İspanya'ya bir sefer düzenledi. Ordunun geri kanadı Pireneler'i aşmaya çalıştığı bir sırada Basklı kabilelerin saldırısına uğradı. Bu bozgun daha sonra **"Roland'ın Türküsü"** (Rolan'ın) adlı epik şiire konu teşkil etmiştir.

788
Saksonya'daki isyanları bastırmak üzere bölgeye düzenlenen sefer Verdun (Verdün) zaferiyle sonuçlandı. Daha sonra Avarlar Tuna kıyılarına püskürtüldü. Ayrıca İtalya'yı tehdit eden bir Bizans ordusu da yenilgiye uğratıldı.

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

VII. YÜZYIL
Frank Krallığı bu yüzyılda sosyal ve siyasi açıdan sürekli bir bunalıma sahne oldu. Rejimin en belirgin özelliği, aristokrasinin gittikçe zayıflayan krallık karşısında güç kazanmasıydı. İktidar saray nazırlarının elindeydi. Merovenjler devrinde saray nazırı Yaşlı Pepin (Pepen) tarafından Austrasia'da kurulan hanedan, kısa sürede büyük bir itibar ve güç elde etti.

687
Büyükbabası Yaşlı Pepin'in yerine saray nazırlığına getirilen Genç Pepin, Tertry (Tertri) Savaşı'nda Neustrialıları yenilgiye uğrattı ve üç idare bölgesini (Austrasia, Neustria ve Bourgogne-/Burgoyn) tek bir yönetim altında birleştirdi.

695-712
Frizonları bozguna uğratarak geri çekilmelerini sağladı (695-696). Alamanlar üzerine bir sefer düzenleyerek (710-712) onları Frank Krallığı'na bağlı bir derebeylik haline getirdi.

716-732
Genç Pepin'in yerine geçen oğlu Charles (Şarl) Martel bir süre iç ve dış karışıklıklarla mücadele etmek zorunda kaldı. Neustria'da patlak veren isyanı bastırdı (716-719), Akitanya dükü Otton'u yendi. Alamanlarla çarpıştı (730), Saksonya ve Frizonlar üzerine uzun bir sefer düzenledi (719-739) ve Bavyera'yı istila etti (725-728). Müslümanları Poitiers (Puatye)'de durdurarak Arap akınlarına bir son verdi (732).

741
Charles Martel'in ölümünden sonra krallık oğulları Carloman (Karloman) ve Kısa Pepin arasında pay edildi.

747
Carloman bu tarihte tahttan feragat ederek bir manastıra çekildi, artık krallığın tek hâkimi Kısa Pepin'di.

789
Krallığa bağlı kontluklardaki yerel yönetimleri denetlemek amacıyla doğrudan krala bağlı bir teşkilat olan **"missi dominici"** kuruldu.

791
Şarlman 'ın orduları Panonya'yı fethettiler. Uzun süren bir mücadele sonunda Avarlar krallığa bağlandı ve Hıristiyanlaştırılmaları sağlandı.

794
Bavyera dükü Tassilon yenilerek tahttan feragat etmek zorunda bırakıldı.

795
Avarlar son kez yenilgiye uğratılarak bölgede bir uç beyliği kuruldu.

799
Saksonyalıların sürekli isyanlarına bir son vermek amacıyla toplu sürgünler gerçekleştirildi. Papa III. Leon bir komplo sonucu Roma'dan kaçmak zorunda kaldı ve Şarlman 'dan sığınma hakkı istedi.

800
Şarlman başkanlığında Roma'da toplanan dini bir kurul III. Leon'u yeniden papalığa atadı. Aynı yıl bir Noel günü, Kral Saint-Pierre (Sen-Piyer) Kilisesi'nde Papa tarafından imparator ilan edilerek taç giydi.

806
Kendisini tanımayı reddeden Bizans İmparatoru ile Şarlman arasında Venetia'nın paylaşılması konusunda çıkan anlaşmazlık savaşla sonuçlandı.

812
Şarlm[illegible]n Bizanslıları imparatorluğunu tanımaları konusunda ikna etmeyi başardı.

814
Ölümünden sonra yerine Akitanyalı Louis (Lui/Dindar Lui veya Dindar Lüdovik) geçti.

817
Ülkede birliği yeniden sağlayarak Şarlman tarafından müsadere edilerek soylulara dağıtılmış olan arazilerle Frizon ve Saksonlara ait toprakları eski sahiplerine geri verdi.

829
817 yılında ilan ettiği veraset kanununa aykırı olarak yeni doğan oğluna (daha sonra Kel Charles adıyla anılacaktır) Alamanya'da yeni bir idare bölgesi bırakması üzerine ülkede hoşnutsuzluklar başladı.

830
Soyluların başlattığı isyan sonucu Karolenjler hanedanı saygınlığından çok şey yitirdi.

840
Ölümünden sonra iktidar oğulları Louis, Charles ve Lothaire (Lui, Şarl, Loter) arasında pay edildi.

843
Kardeşler arasında imzalanan Verdün Antlaşması'na göre Kel Charles Batı'yı (Escault-Meuse-Rhône/Esko-Möz-Ron hattının batısını), Germanyalı Louis Doğu'yu, yani Ren Nehri'nin doğusu ile Alpler'in batısındaki toprakları alıyor, Lothaire ise imparator sıfatıyla kardeşlerine ait yerlerin arasında kalan topraklarla güneyde Papalığa ait topraklara kadar uzanan alanda egemen oluyordu. Artık Karolenj İmparatorluğu'nun parçalanması kaçınılmazdı.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ
GELECEK SAYI:
DEREBEYLİK DÖNEMİ VE HAÇLI SEFERLERİ

BAYİNİZDEN ŞİMDİDEN AYIRTINIZ